

Nieuwsbulletin
April 2022

De Groninger Archieven vinden het belangrijk om digitaal erfgoed duurzaam toegankelijk te houden. Wij denken dat kennisdeling en samenwerking hierin heel belangrijk zijn. Daarom publiceren we een Nieuwsbulletin Digitale archieven. Zo houden we u op de hoogte van de ontwikkelingen op het gebied van digitaal archief en natuurlijk ook van onze eigen diensten en producten.

Voor meer (algemene) informatie kunt u terecht op de [pagina over het e-depot](#).

U vindt er alle antwoorden op de meest voorkomende vragen over het e-depot, zoals: Wat is een e-depot? En: Waarom moet ik er nu mee aan de slag? Bovendien hebben we een kopje [Handige documenten](#), waar alle documenten op rijtje staan.

Nieuwe diensten en producten

Website Groninger Archieven e-depot gelanceerd

Ons e-depot is klaar om productie te draaien! Na een periode van opleiden, onderzoeken, testen en inrichten staat onze productieomgeving klaar om digitale archieven te ontvangen. Dit betekent dat elke partij die aansluit, gebruik zal maken van ons e-depot en niet meer van het Rijks e-Depot.

Tijdens de netwerkbijeenkomst van januari hebben we al een klein voorproefje laten zien van onze website. Nu is het moment aangebroken dat u deze ook zelf kunt bezoeken: edepot.groningerarchieven.nl. Op de site staan nu enkele voorbeelddossiers. Deze kunt u doorzoeken en raadplegen. Zodra de formele overbrenging van de Concernbekendmakingen van de gemeente Groningen is afgerond, zullen we deze online beschikbaar stellen. Uiteraard worden dan de voorbeelddossiers weer verwijderd.

Mocht u tijdens het gebruik van de site tegen zaken aanlopen, schroom dan niet om contact met ons op te nemen via edepot@ Groningerarchieven.nl. Alle suggesties voor verbetering zijn welkom. In de loop van dit jaar zullen we ons richten op de doorontwikkeling van de raadpleegfuncties voor publiek en ambtenaar. Belanghebbenden binnen én buiten onze organisatie zullen we in dat proces betrekken.

Ansichtkaart, 1911-1915. Vervaardiger onbekend, Groninger Archieven

Van theorie naar praktijk: MDTO- begrippenlijsten

Met de vaststelling van MDTO als nieuwe metadatastandaard voor lokale overheden in de zomer van 2021 is ook het startschot gegeven voor de praktische toepassing ervan. Een van de wijzigingen ten opzichte van TMLO is dat het gebruik van begrippenlijsten is geformaliseerd. Elke organisatie moet vastleggen welke begrippenlijsten zij gebruikt om MDTO-velden te vullen. In totaal bevat MDTO zeven begrippenlijsten, waarvan er zes van het type 'open' zijn. Op de website van het Nationaal Archief vindt u een [overzicht](#).

Dat een begrippenlijst 'open' is, houdt in dat er vooraf ingevulde waarden kunnen zijn, maar dat de organisatie die MDTO toepast, de lijst mag uitbreiden. Om een voorbeeld te noemen: MDTO kent een attribuut aggregatieniveau dat overeenkomt met het element aggregatieniveau uit TMLO. De begrippenlijst die behoort bij dit attribuut, bevat standaard de waarden Archief, Serie, Dossier en Archiefstuk (die we ook kennen van TMLO). Het open karakter van de lijst geeft een gebruiker van MDTO de ruimte om eigen aggregaties te hanteren, als dat beter aansluit bij oorspronkelijke ordening en daarmee de duurzame toegankelijkheid ten goede komt. Te denken valt dan aan Zaakdossier, Zaaktype, Objectdossier en meer.

De redactie van MDTO laat het dus aan archiefvormers en archiefinstellingen over om invulling te geven aan de open begrippenlijsten. Ook kunnen er voorstellen ingediend worden om de standaardwaarden van een begrippenlijst uit te breiden. De Groninger Archieven hebben met andere RHC's het voortouw genomen om een voorstel in te dienen voor de begrippenlijst beperkingGebruikType. Op basis van deze begrippenlijst kan worden bepaald welke gebruikers van het e-depot het informatieobject en de bijbehorende metadata mogen inzien en downloaden. De rechten en beperkingen zijn afhankelijk van

wetgeving (Archiefwet, WOO, Auteursrecht, Naburige rechten, Databankenrecht, AVG) en licenties (bijvoorbeeld Creative Commons). Het gebruik van één algemene begrippenlijst kan voorkomen dat elke organisatie die levert aan een e-depot de beperkingen op een eigen manier invult. Daarmee verlagen we enerzijds het risico op fouten in interpretatie – met als mogelijk gevolg datalekken – en het geeft ons ook de mogelijkheid om zo eenduidig mogelijk te communiceren welke beperkingen van kracht zijn. Een gestandaardiseerde begrippenlijst kan daarnaast helpen om op basis van business rules de beschikbaarstelling te automatiseren.

[Het voorstel](#) voor de begrippenlijst ligt inmiddels bij de redactie van MDTO.

Verkeersbord uit 1965, Gemeentepolitie, Groninger Archieven

Save the date

Aan de slag met MDTO

Wilt u ook in de praktijk ervaren hoe u binnen uw eigen organisatie aan de slag kunt met MDTO? De nieuwe standaard kan op het eerste gezicht nogal ingewikkeld lijken. Daarom organiseren we op **donderdag 12 mei tussen 14:00 en 16:00 uur** een hands-on sessie. Hierin geven onze medewerkers een introductie op de verschillende metadatavelden in MDTO. Deelnemers gaan daarna onder begeleiding zelf aan de slag met de metadatastandaard. Er is geen voorkennis vereist. Interesse? Zet de datum in uw agenda en meld u alvast aan via edepot@groningerarchieven.nl. Binnenkort volgt een uitnodiging met daarin het complete programma.

Deze praktijksessie is de eerste in een serie die de Groninger Archieven organiseren. Heeft u ideeën voor onderwerpen die u graag in een praktijksessie verder uitgediept wilt zien? Laat het ons weten via edepot@groningerarchieven.nl.

Werk in uitvoering

Opnamevoorwaarden en formulier metadatamapping

Een nieuwe e-depotvoorziening vraagt ook om nieuwe documentatie. Omdat de mogelijkheden en beperkingen van ons e-depot iets afwijken van het Rijks e-depot, hebben we nieuwe opnamevoorwaarden en een nieuw formulier voor metadatamapping naar TMLO/ToPX opgesteld.

Van grote wijzigingen is gelukkig geen sprake. De opnamevoorwaarden komen grotendeels overeen met de opnamevoorwaarden voor het Rijks e-depot. Een belangrijk verschil is dat wij het gebruik van de eerder genoemde begrippenlijst `beperkingGebruikType` verplicht stellen, ook bij gebruik van TMLO/ToPX!

Het nieuwe mappingformulier voor TMLO/ToPX lijkt op het bestaande formulier voor het Rijks e-depot. Het belangrijkste verschil is dat wij in een aparte kolom aangeven welke richtlijnen of interpretatie de Groninger Archieven hanteren bij opname. Dat speelt met name bij metadata over beperkingen (gebruiksrechten, vertrouwelijkheid en openbaarheid) en bij dateringen. ToPX biedt veel verschillende manieren om dateringen vast te leggen. Stel dat u de datering van

de vertrouwelijkheid vastlegt met de tags `<datumOfPeriode>` gevolgd door `<jaar>`, dan weten wij niet precies wat u daarmee bedoelt. Bedoelt u het begin van de vertrouwelijkheid en begint die op 1 januari? Of bedoelt u het einde van de vertrouwelijkheid en loopt die tot en met 31 december? Of bedoelt u misschien dat het informatieobject vertrouwelijk moet blijven gedurende het hele jaar, van 1 januari tot en met 31 december? Om fouten in de interpretatie, en als gevolg daarvan onvindbaarheid of ongeoorloofde inzage te voorkomen, hanteren wij een voorkeursdatering en een vaste interpretatie van enkelvoudige dateringen en incomplete dateringen. In het mappingformulier kunt u lezen wat die richtlijnen zijn.

Aan de inrichting van de e-depotvoorziening voor MDTO wordt nog gewerkt. De opnamevoorwaarden noemen deze standaard al wel, maar het mappingformulier is nog in de maak. We verwachten in het derde kwartaal ook metadata in MDTO te kunnen opnemen en beschikbaar te stellen.

U vindt de Opnamevoorwaarden en het Formulier metadatamapping voor de nieuwe e-depotvoorziening bij de [Handige documenten](#) op onze website.

Doorontwikkeling quickscan

In onze vorige nieuwsbrief vertelden wij over de ontwikkeling van de quickscan als dienst. Het doel van deze dienst is om op basis van een zelfevaluatie te toetsen in hoeverre uw organisatie klaar is voor aansluiting op het e-depot. Op basis van de zelfevaluatie geven wij concrete adviezen voor het gereed maken van reeds gevormd digitaal archief en voor het verbeteren van de informatiehuishouding voor nog te vormen archief. Inmiddels is de eerste pilot met succes afgerond en wordt binnenkort het startsein gegeven voor een tweede pilot om deze nieuwe dienst bij een gemeente uit te proberen.

Afronding pilot quickscan RUG

Afgelopen januari is de quickscan bij de Rijksuniversiteit Groningen (RUG) afgerond. Dit traject vormde voor de Groninger Archieven de eerste fase van het ontwikkelen van de quickscan als dienst. Op basis van een aantal vragen zijn zowel de organisatiebrede informatiehuishouding als specifiek het digitale archief van het vergadercircuit tegen het licht gehouden.

Nadat de Groninger Archieven het adviesrapport hadden gepresenteerd, hebben we gezamenlijk het proces en het resultaat geëvalueerd. De quickscan heeft voor beide partijen een zeer nuttig resultaat opgeleverd. De DIV-afdeling van de RUG heeft naast een detailadvies op alle specifieke vragen, ook twee bredere adviesrapporten en managementsamenvattingen ontvangen. Dit stelt hen in staat om zelf concrete verbeteringen in gang te zetten. Ook kan de DIV-afdeling met het rapport in de hand de organisatie in gaan en het bewustzijn over duurzame toegankelijkheid vergroten. De Groninger Archieven hebben door de pilot een beter inzicht gekregen in het proces en de uitvoering van de quickscan als dienst en verbeteringen aan kunnen brengen in de methodiek. Het resultaat is een inzetbare quickscan, kennis en ervaring die meegenomen kunnen worden naar een tweede pilot.

Start tweede pilot quickscan gemeente Midden-Groningen

In april wordt het startsein gegeven voor een tweede pilot met de quickscan. Ditmaal zal samen met de gemeente Midden-Groningen een specifieke casus en de organisatiebrede informatiehuishouding geëvalueerd worden. We toetsen of de quickscan in zijn huidige vorm toe te passen is in een gemeentelijke omgeving, of dat er bepaalde nuances aangebracht moeten worden. Ook willen we meer inzicht krijgen in de vereiste arbeidsinzet. Bovendien willen we onderzoeken of de aanpassingen naar aanleiding van de pilot met de RUG in een tweede pilot goed ontvangen worden. Zo worden in deze tweede pilot de organisatiebrede en casusspecifieke vragen en adviezen samengevoegd tot één eindrapport. Daarbij blijft het centrale doel van de quickscan om de gemeente handvatten te geven om hun bestaande én toekomstige digitale archief beter geschikt te maken voor opname in het e-depot.

We hopen deze pilot in de zomer af te ronden, waarna de quickscan onderdeel wordt van de dienstverlening van de Groninger Archieven. We streven er naar deze dienst onder andere in te zetten in het voortraject van nieuwe partijen die willen aansluiten op ons e-depot.

Vijfde Week van Grip op Informatie

Nog tot en met 14 april loopt de vijfde Week van Grip op Informatie, die wordt georganiseerd door de VNG. Ook in deze editie komen veel onderwerpen aan bod die van bijzonder belang zijn voor digitale duurzaamheid en het archiveren van digitale informatie. We lichten een aantal webinars voor u uit, waarvan wij verwachten dat ze ook aan bod gaan komen in onze samenwerking met uw organisatie:

- **Rol en taak archiefinstelling** (dinsdag 12 april). Wij zijn met veel overheidsorganisaties in gesprek over de toekomst van de samenwerking met de Groninger Archieven. In deze sessie komen huidige en toekomstige ontwikkelingen aan bod die van belang kunnen zijn om de Groninger Archieven een plekje te geven aan de rand van uw organisatie.
- **Nieuwe archiefwet** (woensdag 13 april). De totstandkoming van de nieuwe archiefwet heeft veel voeten in de aarde. De inwerkingtreding – voorzien voor 1 januari 2024 – zal ongetwijfeld gevolgen hebben voor uw eigen informatiehuishouding en de rol van de Groninger Archieven.
- **Office 365 – archivering** (woensdag 13 april) en **E-mailarchivering Capstone methodiek** (donderdag 14 april). Twee casussen waarvan wij zien dat ze in meerdere organisaties in ons netwerk actueel zijn. Ook het team e-depot van de Groninger Archieven volgt deze praktijkervaringen nauwgezet.
- **MDTO** (donderdag 14 april). De nieuwe metadatastandaard is vorig jaar vastgesteld als opvolger van TMLO en wordt ook door de Groninger Archieven ondersteund. Onder andere de gemeente Groningen deelt de praktijkervaringen met het toepassen van MDTO in de eigen informatiehuishouding.

Het volledige programma vindt u op de website van de [VNG](#).

